DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Dalyko (modulio) pavadinimas anglų kalba	Kodas
Lietuva ir kaimynai: istorinė patirtis ir šiuolaikinė savivoka	**Lithuania and its Neighbours: Historical Perspective and Contemporary Self-concept**	

Anotacija
Šiame modulyje bus ugdoma Lietuvos ir kaimyninių tautų istorinės patirties ir sąsajų su dabartimi samprata bei vertinimai. XIX-XX a. istorijos tėkmėje keitėsi imperijų, valstybių sienos, keitėsi ir kaimyninės šalys. Lietuvos santykiai su kaimyninėmis šalimis suprantami ne tik kaip santykiai su Lenkija, Latvija, Baltarusija, Rusija ar Vokietija, bet kaimyninės tautos ir valstybės suprantamos platesniame geopolitiniame kontekste, tad bus aptariami santykiai su visomis Baltijos šalimis, Vidurio Europos bei Skandinavijos valstybėmis. Šiandieniniame kontekste aktualizuojasi Lietuvos ir Ukrainos ryšiai, istorinės sąsajos. Dėmesys skiriamas ne tik svarbiausiems politiniams įvykiams XIX-XX a., lūžinėms datoms, sienų ar valdžios pokyčiams, bet ir tautinį identititą įprasminančiai savitai kultūrai, menui ar religijai. Bus lavianamos Baltijos regiono, Vidurio ir Rytų Europos geopolitinės padėties supratimo kompetencijos. Kritinės analizės kompetencijos leis kritiškai vertinti ne tik istorinius įvykius, santykius su kaimyninėmis šalimis, skirti įvairias politinio poveikio priemones, propagandą, bet ir suvokti šiandieninių politinių procesų aktualumą karo ir taikos kontekste.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Dalia Bukelevičiūtė **Kitas (-i):** asist. dr. Ryšard Gaidis, doc. dr. Ramojus Kraujelis, asist. dr. Marius Ėmužis	Istorijos fakultetas, Naujosios istorijos katedra, Universiteto g. 7, Vilnius (2026)

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Bendrųjų universitetinių studijų

Įgyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Pirmoji	Rudens ir pavasario semestrai	lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	**Gretutiniai reikalavimai (jei yra):** nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48 val.	82 val.

Dalyko (modulio) tikslas
Ugdyti Lietuvos ir kaimyninių tautų istorinės patirties, lūžinių praeities momentų, istorinės atminties ir jos pagrindu susiformavusio mentaliteto išmanymą, sąsajų su mūsų tautos praeitimi ir mūsų pačių požiūrio į kaimynus suvokimą. Suteikti Baltijos regiono, Vidurio ir Rytų Europos geopolitinės padėties supratimą ir gebėjimą analizuoti, vertinti bei aiškinti tarptautiniuose santykiuose iškylančias problemas, diegti darnaus sugyvenimo su kaimynais siekį, bendradarbiavimo svarbos įsisąmoninimą.

Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentai gebės analizuoti ir aiškinti Lietuvos ir kaimyninių šalių bei tautų istorijos raidą ir jos sąsajas bei ryšį su Lietuvos valstybės ir lietuvių tautos praeitimi bei dabartimi.	Auditorinės paskaitos, literatūros studijavimas, lyginamojo pobūdžio diskusijos	Egzaminas: atviro tipo klausimai (įvykių ir procesų išmanymas)
Studentai gebės apibūdinti istorines, aktualias kaimyninių tautų kultūros ypatybes	Auditorinės paskaitos, seminarai, literatūros	Dalyvavimas seminaruose

ir tendencijas, mentalitetą. Adekvačiai vertinti savo šalies praeitį laiko ir erdvės perspektyvoje bei suvokti dabarties realijas jų istoriniame kontekste.	studijavimas	
Studentai gebės rinkti, analizuoti, sisteminti ir vertinti istorijos, kultūros, politikos duomenis.	Literatūros studijos, duomenų paieška internetinėse duomenų bazėse, seminarai	Dalyvavimas seminaruose, atvirojo tipo klausimai egzamino metu
Studentai gebės dirbti ir mokytis grupėse ir savarankiškai, korektiškai diskutuoti ir dėstyti mintis, rengti ir pristatyti pranešimą.	Darbas ruošiantis seminarams ir jų metu. Savarankiškos literatūros studijos	Diskusijos seminaruose, pranešimo parengimas ir pristatymas seminare

Temos	**Kontaktinio darbo valandos**							**Savarankiškų studijų laikas ir užduotys**	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	**Visas kontaktinis darbas**	**Savarankiškas darbas**	**Užduotys**
1. Kaimyninių valstybių ir tautų ištakos: valstybingumo pradžia ir pirmieji kontaktai su Lietuva (Estija, Latvija, Baltarusija, Ukraina, Rusija, Lenkija, Vengrija, Čekija, Slovakija, Vokietija, Suomija, Danija ir kitos Skandinavijos šalys). *Doc. dr. D. Bukelevičiūtė (4 val. paskaitų)* *Asist. dr. R. Gaidis (2 val. konsultacijų)*	4	2					6	5	Savarankiškas literatūros studijavimas (žr. privalomos literatūros sąrašo nr. 2, p. 305-309, 334-339, 435-438, 467-469; nr. 7, p. 37-54)
2. **Seminaras**: Kaimyninių šalių istorijos sintezės, valstybių ir tautų atsiradimo ir raidos lūžinių etapų periodizacija, problematika ir diskusiniai klausimai. *Asist. dr. R. Gaidis (2 val. seminarų)*			2				2	6	Pasirengimas seminarui, pranešimo rengimas, literatūros paieška ir studijavimas
3. **Seminaras**: Kaimyninių šalių architektūros ir meno šedevrai, stilių ir temų panašumai bei įvairovė. LDK paveldas ir jo „dalybos“. *Asist. dr. R. Gaidis (4 val. seminarų)*			4				4	9	Pasirengimas seminarui, pranešimo rengimas, literatūros paieška ir studijavimas (žr. privalomos literatūros sąrašo nr. 2, p. 364-365, 448, 475-491, 587-595, 600-610)
4. Imperinio valdymo ir įtakų patirtis XVIII–XIX amžiais, bendras pasipriešinimas priespaudai: Suomija, Estija, Latvija, Lenkija, Ukraina, Baltarusija, Rusija. *Asist. dr. R. Gaidis (4 val. paskaitų)*	4						4	4	Savarankiškas literatūros studijavimas (žr. privalomos literatūros sąrašo nr. 4, p. 115-144; nr. 6, p. 162-185; nr. 9, p. 193-251; nr. 10, p. 147-162; nr. 11, p. 134-150; nr. 14, p. 260-276)

5. Tautinis atgimimas ir tautiniai sąjūdžiai XIX–XX a. pradžioje. Sąjūdžių pobūdis ir tipologija, panašumai ir skirtumai: Suomija, Estija, Latvija, Lenkija, Baltarusija, Ukraina, Rusija, Skandinavijos šalys. *Asist. dr. R. Gaidis (2 val. paskaitų)*	2						4	4	Savarankiškas literatūros studijavimas (žr. privalomos literatūros sąrašo nr. 3, p. 246-311; nr. 5, p. 104-172; nr. 6, p. 192-223; nr. 9 , p. 252-298; nr. 14, p. 277-296)
6. **Seminaras**: Modernių tautų formavimosi veiksniai: kalba, tradicija, istorija, herojiniai epai, etninė kultūra, tarpusavio kontaktai. *Asist. dr. R. Gaidis (2 val. seminarų)*			2				2	6	Pasirengimas seminarui, pranešimo rengimas, literatūros paieška ir studijavimas
7. Modernaus tautinio valstybingumo laikotarpis Vidurio ir Rytų Europoje (tarp dviejų pasaulinių karų). Valstybingumo pobūdis, kultūros ir ekonomikos laimėjimai. Tarp demokratijos ir autoritarizmo. Bendradarbiavimas ir konfliktinių situacijų priežastys, tautiniai simboliai bei atminties vietos. *Doc. dr. D. Bukelevičiūtė (4 val. paskaitų)*	4						4	4	Savarankiškas literatūros studijavimas (žr. privalomos literatūros sąrašo nr. 3, p. 337-364; nr. 6, p. 224-255; nr. 9, p. 336-375; nr. 10, p. 223-250; nr. 13, p. 206-233; nr. 14, p. 297-312)
8. Totalitarizmų susidūrimo aukos: II pasaulinio karo ir stalinizmo patirtis Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse. *Doc. Dr. D. Bukelevičiūtė (4 val. paskaitų)* *Doc. Dr. Ramojus Kraujelis (2 val. paskaitų)*	6						6	7	Savarankiškas literatūros studijavimas (žr. privalomos literatūros sąrašo nr. 3. p. 365-390; nr. 4 , p. 175-208; nr. 9 , p. 376-413; nr. 10, p. 263-289; nr. 11, p. 174-202; nr. 14, p. 313-335)
9. **Seminaras**: Pasipriešinimas totalitarinėms sistemoms: ginkluota ir taiki rezistencija, represijos, tremtis, heroizmo simboliai *Asist. dr. R. Gaidis (2 val. seminarų)*			2				2	6	Pasirengimas seminarui, pranešimo rengimas, literatūros paieška ir studijavimas
10. Komunistinės stovyklos įkaitai (Estija, Latvija, Baltarusija, Ukraina, Lenkija, Vengrija, Čekoslovakija, VDR, SSRS) ir demokratinio pasaulio nariai (Suomija, VFR) *Doc. Dr. Ramojus Kraujelis (2 val. paskaitų)* *Asist. dr. Marius Ėmužis (2 val. paskaitų)*	4						4	4	Savarankiškas literatūros studijavimas (žr. privalomos literatūros sąrašo nr. 4, p. 216-226; nr. 8, p. 86-114, 133-179, 215-224; nr. 10, p. 293-322; nr. 13, p. 250-272; nr. 14, p. 350-379)

11. Lietuva ir kaimynai po Šaltojo karo: nepriklausomo valstybingumo atkūrimas, integracija į Europos Sąjungą ir NATO, regioninis bendradarbiavimas, tarpusavio santykių problemos *Doc. dr. D. Bukelevičiūtė (4 val. paskaitų)* *Doc. dr. M. Ėmužis (2 val.)*	6						4	5	Savarankiškas literatūros studijavimas (žr. privalomos literatūros sąrašo nr. 7, p. 330-390; nr. 9, p. 452-505; nr. 10, p. 323-335; nr. 11, p. 292-336; nr. 12, p. 77-91, 131-154, 343-356; nr. 14, p. 380-402)
12. **Seminaras**: Geopolitikos ir globalizacijos iššūkiai: etninės tapatybės išsaugojimo problemos, emigracija, užsienio politikos kryptys ir kultūriniai mainai, ekonominės krizės veiksnys tarpusavio santykiuose, atminties ir istorijos politika. *Asist. dr. R. Gaidis (2 val. seminarų)*			2				2	6	Pasirengimas seminarui, pranešimo rengimas, literatūros paieška ir studijavimas
13. **Egzaminas raštu** *Doc. dr. D. Bukelevičiūtė (2 val.), Asist. dr. R. Gaidis (2 val.)*		4					4	16	Pasiruošimas egzaminui
Iš viso	**30**	**6**	**12**				**48**	**82**	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas raštu – du atviri probleminio tipo klausimai	50	Sausis, birželis	Atsakymai raštu į du atvirus probleminio tipo klausimus: 10-9 balai – studentas puikiai/labai gerai, išsamiai atsako į du egzamino klausimus, logiškai ir pagrįstai paaiškina probleminių klausimų (įvykių, reiškinių, procesų) priežastis, raidą ir pasekmes, puikiai/labai gerai išmano temos medžiagą; 8 balai – studentas gerai atsako į egzamino klausimus, orientuojasi temoje, argumentuotai dėsto savo mintis, pasitaiko neesminės klaidos; 7 balai – studentas vidutiniškai moka temos medžiagą, iš esmės atsako į 2 egzamino klausimus, pasitaiko neesminės klaidos ir žinių spragos: 6 balai – studentas patenkinamai atsako į egzamino klausimus, tačiau neatskleidžia ir negali paaiškinti vieno ar dviejų klausimų struktūros ir chronologijos (priežastys, raida, pasekmės), pasitaiko esminės klaidos ir žinių spragos; 5 balai – studentas minimaliai, dalinai atkuria temos medžiagą, atsakymai į egzamino klausimus yra nepilni ir akivaizdžiai įrodo studento žinių trūkumus; 4 balai ir mažiau – studentas neišmano temos medžiagos ir nesugeba atsakyti į pateiktus egzamino klausimus.
Savarankiškai parengto pranešimo pristatymas seminaro metu	25	Modulio metu	Studentas privalo parengti 1 pranešimą (pristatymą) pasirinkta seminaro tema (trukmė nuo 10 iki 15 min). Pranešime turi būti

			apibūdintas temos istorinis kontekstas, paaiškintos nagrinėjamo reiškinio ar problemos priežastys, raida ir pasekmės. Pranešimas vertinamas 25 proc.
Aktyvus dalyvavimas seminaruose. Dalyką (modulį) pasirinkus didesniam studentų skaičiui seminarai bus organizuojami grupėmis (15 – 20 asmenų)	25	Modulio metu	Modulyje numatyti 5 seminarai. Norėdamas gauti maksimalų įvertinimą, studentas privalo aktyviai dalyvauti seminaruose: tinkamai jiems pasiruošti, dalyvauti diskusijose, išsamiai atsakyti į pateiktus klausimus, demonstruoti seminaro temos, šaltinių ir literatūros išmanymą. Šis aktyvumas seminaro metu vertinamas 25 proc.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla	Prieiga internete ar VU bibliotekoje
Privalomoji literatūra					
Anisimov J.	2014	*Rusijos istorija nuo Riuriko iki Putino. Žmonės, įvykiai, datos.* p. 203-332.		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla	VU bibliotekoje
Davies N.	2011	*Europa. Istorija.* p. 305-309, 334-339, 364-365, 435-438, 448, 467-469, 475-491, 587-595, 600-610.		Vilnius: Vaga	VU bibliotekoje
Derry T. K.	1995	*Skandinavijos istorija.* p. 246-311, 337-364, 365-390.		Vilnius: Baltos lankos	VU bibliotekoje
Hawes J.	2022	*Trumpa Vokietijos istorija,* p. 115-144, 175-208, 216-226.		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras	VU bibliotekoje
Hroch M.	2012	*Mažosios Europos tautos.* p. 104-172.		Vilnius: Mintis	VU bibliotekoje
Kamuntavičius R.	2021	*Gudijos istorija, Baltarusijos istorija.* p. 162-185,192-223, 224-255.		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras	VU bibliotekoje
Lieven A.	1995	*Pabaltijo revoliucija. Estija, Latvija, Lietuva – kelias į nepriklausomybę.* p. 37-54, 330-390.		Vilnius: Baltos lankos	VU bibliotekoje
Misiūnas J., Taagepera R.	1992	*Baltijos valstybės: priklausomybės metai 1940–1980.* p. p. 86-114, 133-179, 215-224.		Vilnius: Mintis	VU bibliotekoje
Plakans A.	2021	*Glausta Baltijos valstybių istorija.* p. 193-251, 252-298, 336-375, 376-413.		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras	VU bibliotekoje
Plokhy S.	2022	*Europos vartai. Ukrainos istorija.* p. 147-162, 223-250, 263-289, 293-322		Vilnius: Briedis	VU bibliotekoje
Snyder T.	2008	*Tautų rekonstrukcija.*		Vilnius: Mintis	VU bibliotekoje

		Lietuva, Lenkija, Ukraina, Baltarusija 1569–1999. p. 134-150, 174-202, 292-336.			
Švec L.	2017	*Perestroika, Baltijos respublikos ir Čekoslovakija 1988-1991 metais.* p. 77-91, 131-154, 343-356.		Vilnius: Margi raštai	VU bibliotekoje
Wandycz P. S.	1997	*Laisvės kaina. Vidurio Rytų Europos istorija nuo viduramžių iki dabarties.* p. 206-233, 250-272.		Vilnius: Baltos lankos	VU bibliotekoje
Zamoyski A.	2020	*Lenkijos istorija.* p. 260-276, 277-296, 297-312, 313-335, 350-379, 380-402.		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras	VU bibliotekoje
Papildoma literatūra					
Butkus Z.	2019	*Tarp Trečiojo Reicho ir Trečiosios Romos*		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla	VU bibliotekoje
Butulis I., Zunda A.	2020	*Latvijos istorija*		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras	VU bibliotekoje
Davies N.	1998	*Dievo žaislas. Lenkijos istorija. Nuo seniausių laikų iki 1795 metų*		Vilnius: Rašytojų Sąjungos leidykla	VU bibliotekoje
Davies N.	2002	*Dievo žaislas. Lenkijos istorija. Nuo 1795 metų **i** mūsų dienų*		Vilnius: Rašytojų Sąjungos leidykla	VU bibliotekoje
Lagerqvist, Lars O.	2002	*Švedijos istorija*		Stockholm: Švedijos institutas	VU bibliotekoje
Mainander H.	2021	*Suomijos istorija*		Vilnius: Aukso žuvys	VU bibliotekoje
Pivoras S.	2000	*Lietuvių ir latvių pilietinės savimonės raida. XVIII a. pabaiga – XIX a. pirmoji pusė (lyginamasis aspektas)*		Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla	VU bibliotekoje
Snyder T.	2011	*Kruvinos žemės. Europa tarp Hitlerio ir Stalino*		Vilnius: Tyto Alba	VU bibliotekoje